

zésbe, s hogy egy alkalommal egy ilyen surlódás nagyobb mérvet nem öltött, csak Nádasdy barátságos figyelmeztetésének tulajdonítható.

Kidomborodik e levelekből egészen a nagy hős alakja és jelleme, de nem — mint némelyek kevés adatok alapján hitték — közönséges rabló lovaggá, hanem, a folytonos küzdelmek által bizony nyers, sokszor majdnem zord jelleme mellett első helyen áll és túlnyomó benne a hazaszeretet egész az önfeláldozásig.

A legmagasztosabb eseményről a hős életében e kötetben még nincs szó. Valószínűleg a következő második kötetben fognak ennek emlékei napvilágot látni a többi okiratokkal együtt, a mint Barabás Samu is jelzi előszavában.

Az első kötet tartalmát képezik: az országos levéltár, a Nádasdy család írataiból kiválogatott levelek; a Thurzó család levéltára, az Ecclesiastica Actá-k a pálos-rend irományai, a limbus, a királyi könyvek, benigna resolútiók stb. Ezután a bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár Hungarica és Turcica osztályai, számos kisebb és nagyobb köz- és magánlevéltár levelei.

A közrebocsájtó nagy szorgalommal szedte össze az adatokat, úgy hogy ez adatokból mintegy előttünk áll az egész kor története, az ország délnyugati felében, sőt nem egy irányban nyújt felvilágosítást az egész országot vezető politikára is.

Érdekes gyűjtemény, melynek folytatását örömmel várhatjuk.

Domján István.

Újabb költemények.

Irta: Felszeghy Dezső. Kolozsvár. Gibbon Albert bizom. 8-r. 153 l.

Végig olvasva a költemény-kötetet, melyben 50 lyrai költeményt s 8 „történet“-et kapunk, benne ily kifejezések, sorok kapják meg a figyelmet:

Olyan a természet szive,
Mint az anya szeretete.

Oh! hiszen tán minden sírhaut
Égi bölcső ide alatt. (Kerti sírnál.)

Oh! itt szövé bús képeit meg
Az anyagyász az örületnek. (Elhagyott udvar.)

El-elnézem hosszan, mélán
S míg leszáll az alkony — ott:
Százados fenyők titkába
Bészövöm a bánatot. (Fenyvesben.)

Kelyhökét tárták a virágok,
Szívünknek álma volt talán. (Kandallónál.)

Oh, hisz jössz mindegyre! oh, hisz egyre váltod
 Izeke szakadva e bűnös világot!
 Millió mártirban széteszolyva te vagy;
 Lelkedből egy sugár, a mely szent és igaz. (Krisztusról.)

A fény az árnyat még jobban himbálja,
 Ki és betolja a nyílt ablakon.

S mi ráborul a tépett fellegekre
 Éjféli órán, az én bánatom!

Álmához vittem szelid délibábot
 S ő virágot álmodott nekem. (Petőfi sírja.)

. . . Az akácok lombdús sátorából
 Madárdal kíván hozzá álmokat.

Csak testet ismer s földet el a föld
 S nyugtázza és emészti együvé. (Halottak napján.)

Hitem mintegy szövőszéken szövöm;
 Szálam a tiszta bú, a szent öröm;
 S ha néha a sors egy szált elszakaszt,
 Te benned hívva összetoldom azt. (Ima.)

Világosan látszik ezekből és több másból, melyeket nem idézhettünk, s ezek így kiszakítva még nem is hatnak úgy, mint a magok helyén, hogy a költő gyakran gyönyörű kifejezéseket s a gondolatok új alakításait leli meg hangulata festéséhez, melyek még hozzá való-
 sággal lyraiak s a tárgyból folynak. Ezek az elmélyedés, tárgy-
 hangulata szeretetének jelei. E kifejezések gyöngédségekkel az anya-
 szeretetére emlékeztetnek, kinek szíve gyönyörű mondásokat sugyer-
 meke becézésére. E mellett azt találjuk, hogy a költő sohasem ír, ha
 nincs vagy hangulatilag festeni vagy gondolatilag elmondani valója s épen
 ezért a kifejezés egész szépsége költeményén is szerencsésen végig kíséri.
 Nekünk e tekintetben tetszenek kivált *Testvérek*, *Csendes este*, *Oh, ha,*
Te is örülsz, *Fenyvesben*, *Mulik a nyár*, *Őszszel* (noha kissé kigon-
 doltnak látszik). *Kandallónál*, *A hol . . .*, *Ima* és több másban is, mint
Petőfi sírja, néhány részlet. Nézzük pl. ezek közül *Mulik a nyár*
 címűt:

Mulik a nyár, jön az ősz nemsokára,
 Lehullhatok hulló levél módjára.
 Minek élni, mért bevárni a telet?
 Úgy sincs már az én számomra kikelet.

Barna leány, csalfa leány elvitte,
 Menyasszonyi fátyolával befödte;
 Ott hajlodoz kikeleten virága,
 Csak úgy sirok, hervadozom utána.

Csalfa leány a síromhoz ne jöjj el,
 Tele van az hulldogáló levéllel.
 Elbeszelnék még a hervadt levelek,
 Síromba(n) is milyen nagyon szeretlek!

De e mellett nem habozunk kimondani, hogy hangulatai, benyomásai nem mindig az életből, a valóságból merítettek, csak kigondoltak vagy ábrándos képzelgések, mint általában ilyek a kötet szerelmi darabjai; vagy pedig olvasmányainak visszhangjai más költők költeményeire s ilyenkor az invita Minerva mutatkozik verseiben s kísért a romantikusok által művelt helyzet-dal a maga elvontságával, hidegségével, a minthogy modora is nem egyszer emlékeztet a romantikusokra. Ezt a romantikus hajlamot tanúsítják elbeszélései is, melyekben több helyt van egy-egy jeles részlet, a lelki élet pompás, villanatszerű föltárása; de aztán töprengés nélkül mond el Vak Béláról egy oly tragédiát, melyet nem is maga gondolt ki s melyből egyetlen szó sem való, sőt adataink szerint épen az ellenkezője áll. Így költ mesét Kornis Pálról és Gyerőfiről is. Másrészről ezek, köztünk legyen mondva, utánzás-számba mennek. A *Nászjé*, *A gyónás*, *Zombori Eszter* Kiss Józsefre, *Szép Kordáné* Aranyra (*Zách Klára*) emlékeztetnek. Mennyivel másként hatnak épen ezért *Kendi Zsófia keserve* s a dalok közé tett *Habok titka*, melyek elbeszélései közül nemcsak a legjobbakkal, de magokban is jók és szépek; míg *A tó regéje*, noha ugyan valódi népregeinek látszik (l. Erdély), nem elég érdekes 148—150 sornyi elbeszélésre. Ezek mellett egy pár apró hiba is feljegyzendő, milyenek: *Lirai dalok*, ha dalok, persze, hogy líraiak, mire a jelző? Hogy lehet „a rózsá, szellő lágy ölekezése olyan, mint az édes szerelem?” (*A szellő és rózsá.*) „Lágy, szőke haja *homlokán át*” miként omlott? (*Beszélő kép.*) Maga az egész költemény is homályos. „Titkunk megőrzik *szinte*”, azt teszi, hogy *majdnem* megőrzik; azt *szintén* teszi, mit a költő mondani akart. „Küzdik” (küzd helyett), „a szív, a lélek — jobb fele”, (elfogadhatatlan metaphora), „hidjük” (higyjük h.) „feltudni a képzeletnek” (felróni helyett), „a tél, a mi” (a mely helyett), „ma hevít eszme, forró vágyak” (hevitnek helyett), „heverészem” (heverészek helyett), „siromba” (siromban h.), „s sivár” (kiolvashatatlan és sivár, s a sivár helyett), „s sóvárgó” (és sóvárgó h.), „ötet” (öt h.), „a teremtésből kifeledve lett” (germanismus), „ebbe az életbe” (ebben az életben h.), „Petőfi sírja nem lesz felfedezve” (germanismus), „vissza kell térjen” (költésben nem kellemes erdélyiesség), „kardomat, pánczélom” (pánczélomat h.), „belépik” (ismételten is), „esdem, vezeklem”, „összekocczintanak” (a magyar csak kocczint) oly dolgok, melyekért sehogysé bírnunk lelkesedni s melyek olyanok, mint tiszta arczon a szeplők vagy mint egy hamis hang a finom dallamban. Ezek el nem hallgathatók, azon kellemes benyomás daczára sem, melyet a költő tehetsége ébreszt bennünk.

Ferenczi Z.